

Sikon konferencen 2025

Mandag d. 28. april kl. 13.20 – 14.10

Når løsningen er at blive væk

Jane Sterup & Charlotte Daugaard

F A X E K O M M N E

Når løsningen er at blive væk

- må vi finde ud af, hvilke problemer fraværet er løsningen på

- Syv analysefund om skolefravær
- Komplekst fraværsadfærd
- Autisme og komorbiditet
- Mikrobehandling og elevinddragelse
- Skolefravær – et fælles anlæggende

Skolens tomme stole
Børns Vilkår 2020

Syv analysefund

Deltagelses(u)muligheder og skolefravær

Gro Emmertsen – Tine Basse Fisker – Helle Rabøl Hansen 2024

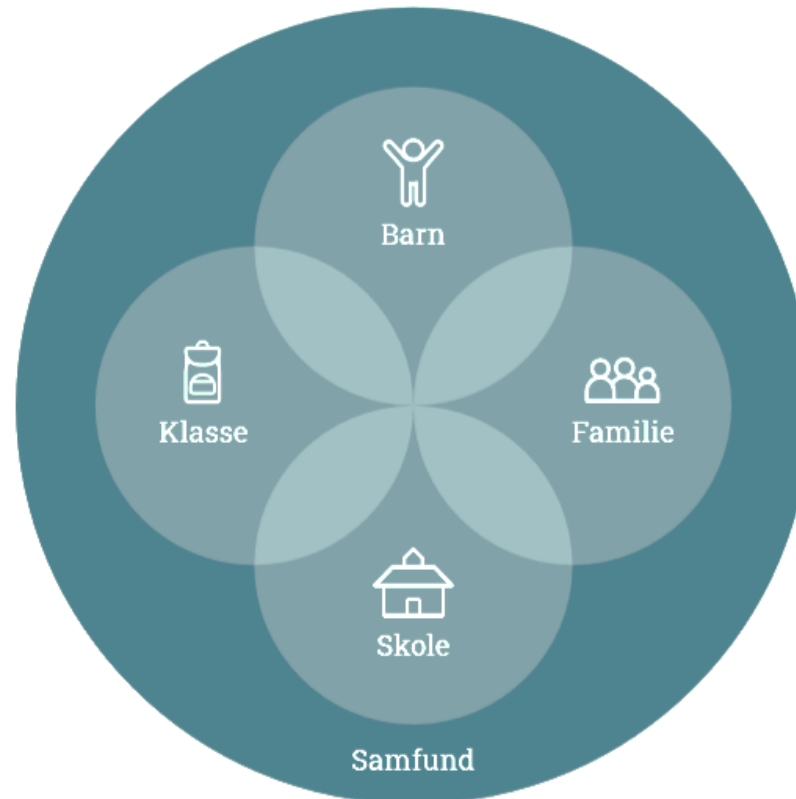
1. Fravær starter ofte som mentalt fravær
2. Utryghed
3. Relationer og social udstødelse
4. Faglighed, kedsomhed og pjæk
5. At søge mening andre steder end skolen
6. Uretfærdighed og skældud
7. Når skole vælges til

Komplekst fraværsadfærd

- Flere arenaer i spil

Usikkerhed, diagnose, angst, stress og mistrivsel hos eleven

Lærer-elev
Elevrelationer
Mobning

Ustabile, utrygge eller
uhensigtsmæssige
familieforhold

Utrygt læringsmiljø, der ikke tilgodeser barnets behov

Typiske Forældre- og børneperspektiver

Skolens tomme stole - Børns Vilkår 2020

- Manglende forståelse
- Mangel på kompetent vejledning
- Tiden går med langstrakte forløb
- Mangel på koordinering og tovholderi
- Mangel på børneinddragelse
- Fritagelse frem for deltagelse

Børn og unge vil inddrages i løsningerne

Jeg synes, at det var mærkeligt, hvis de bare skulle sidde og tale om mine problemer uden mig

Reduceret skema som metode?

Reduceret skema kan og må **IKKE** stå alene

Metoden kan anvendes hvis:

- ✓ Det foregår som stressreducering og for at få kontrol over fraværet
- ✓ Elevens stemme bliver hørt, og der skabes en fælles forståelse
- ✓ Der arbejdes på at finde og ændre de vedligeholdende faktorer
- ✓ Der arbejdes efter en konkret handleplan med tilvænningsprocesser
- ✓ Der følges op på planen og planen justeres min. hver 14. dag
- ✓ Der arbejdes systematisk og målrettet henimod at eleven kommer fuld tid
- ✓ Alle er villige til at ændre på de omstændigheder, der bidrager til mistrivlsen

Autisme og komorbiditet

Forekomst af andre psykiske lidelser eller udviklingsforstyrrelser ses ofte hos mennesker med autisme (ICD-11)

"Hvis vi vil reducere den risiko (for forekomst af psykisk vanskeligheder), skal vi gøre mere, end man gør i dag, for at skabe en verden, der er tryggere, sikrere og mere forudsigelig" (Vermulen, 2021)

(Illustration fra "Viden om" serien fra Region Hovedstadens Psykiatri, 2024)

Autisme

**SELEKTIV
MUTISM**

DEPRESSION

OCD

STRESS

ADHD

ANGST

Autismens forudsigelige hjerne

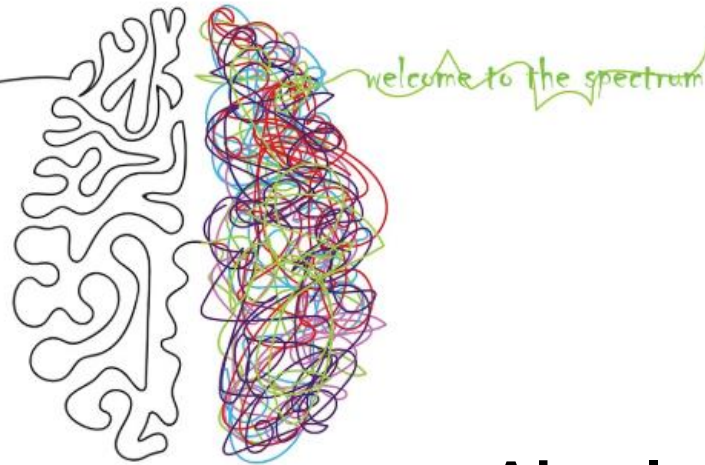
med afsæt i Peter Vermulens arbejde

Detaljeorienteret

Forudsigelsesfejl

Behov for at lære udenad

**Vanskeligheder ved at
generalisere det lærte
og anvende det i
andre sammenhænge**

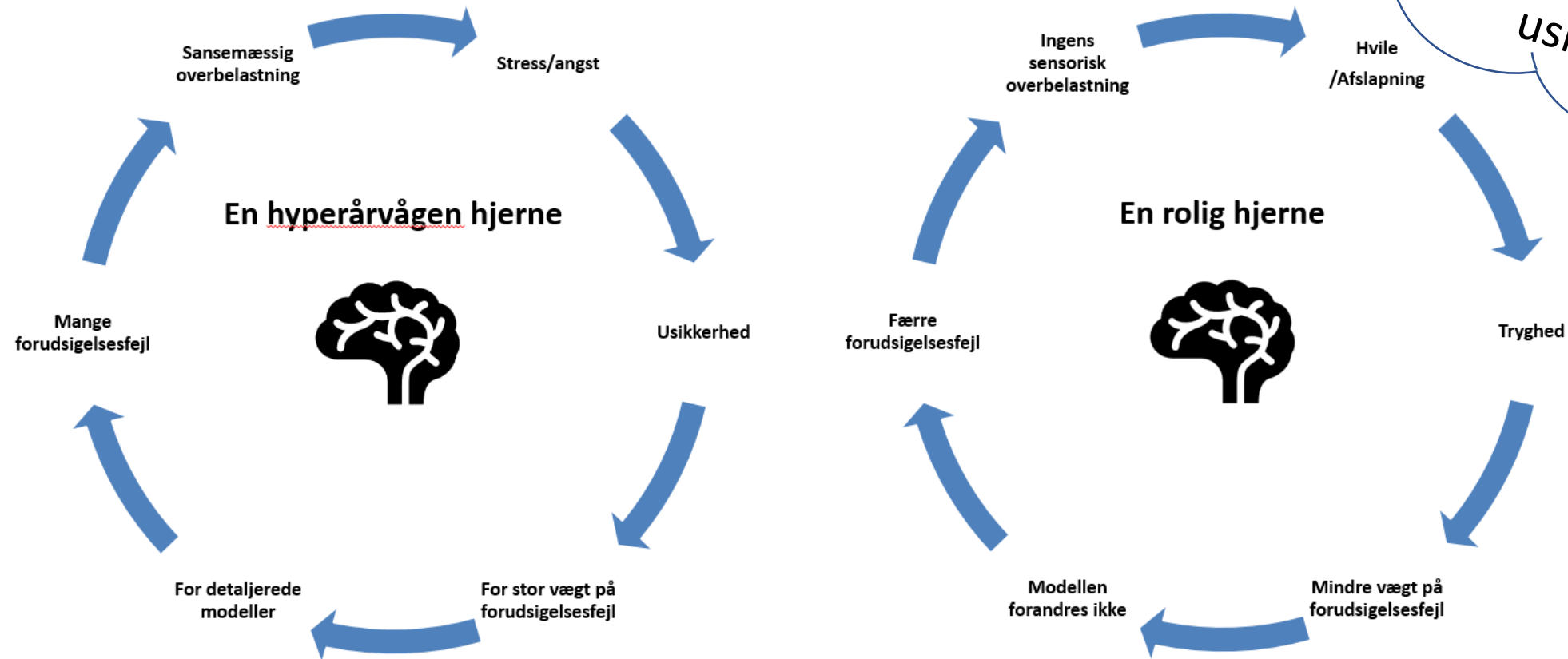

**Hyppigere forekomst
af usikkerhedsstress**

**Absolut tænkning
=
Kontekstblindhed**

Autisme og komorbiditet

Peter Vermulens modelforståelse og strategi for mindskning af stress (2021)

Håndtering af forudsigelsesfejl

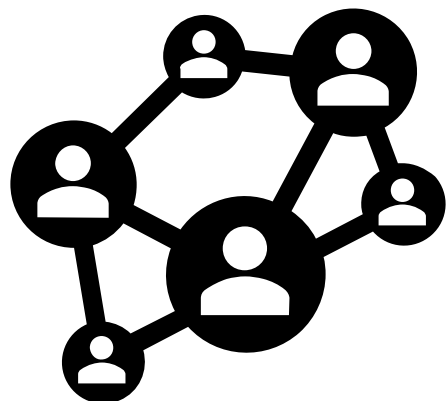
Mindre stress

Kontrol

Håndtere stimuli

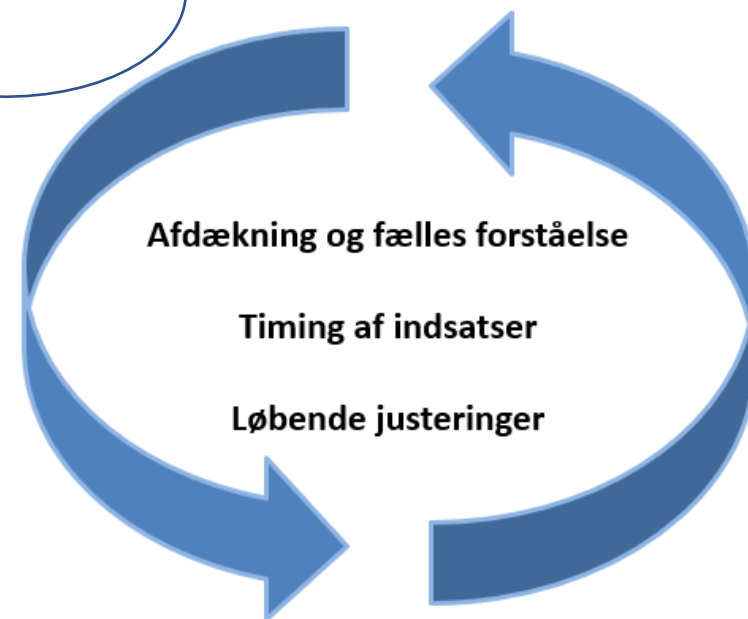
Autisme og komorbiditet

Hvad gør vi, når løsningen for et barn med autisme og komplekse udfordringer er at blive væk?

"...den såkaldte modstand mod forandring skyldes ikke, at mennesker med autisme ikke kan lide forandringer, men at de ikke kan forudsige disse forandringer" (Vermulen, 2021)

*Komplekse "sager"/udfordringer bør altid starte med koordinering i det relevante netværk
(Inspireret af Alan Carr)*

Komplekst og længerevarende skolefravær er barnets bedste løsning for at bibeholde kontrol

- Ændret døgnrytme
- Sekundære rutiner i forhold til familien
- Træthed, udmattelse eller søvnproblemer
- Få sociale relationer og ensomhed
- Meget alene tid på værelset
- Meget skærmtid
- Kedsomhed og isolation

Skolens tomme stole
Børns Vilkår 2020

Børn savner social kontakt med lærere i fraværsperioder!

Mikrobehandling - Langsomt er hurtigst

Der findes ikke én løsning, der afhjælper alle børn

- Få kontakt til et barn, der ikke ønsker kontakt
 - Hvordan kan der gives kontrol til barnet?
- Handling kommer før holdning
 - Du gør det, du siger
 - Du siger, det du gør
 - Vær præcis og systematisk
 - Tilvænningsprocesser med mikro mål
- Erfaringsbaseret tilgang
- Overblik og detaljer

(børn og unge der ikke kan tåle den struktur, de har brug for)
- Ager forestillingsevne og social oversætter

Vær på forkant – Detaljetjek

Forudsigelighedens 9 H'er

Hvad skal jeg lave?
Hvorfor skal jeg lave det?
Hvornår skal jeg lave det?
Hvor skal jeg lave det?
Hvem skal jeg lave det med?
Hvordan skal jeg lave det?
Hvor længe skal jeg lave det?
Hvor meget skal jeg lave?
Hvad skal jeg lave bagefter?

Indhold
Mening
Tidspunkt
Placering
Personer
Metode
Tidsperspektiv
Mængde
Indhold

Det 10' H:
Hvem kan hjælpe og hvordan får jeg hjælp?
Hvordan ved jeg, at jeg har brug for hjælp?

"Mega translator"

Bevar roen og lån dit nervesystem ud

Idiot
Bøsse
Luder
Narrøv

(Gider ikke = kan ikke)

"MEGA
TRANSLATOR"

Jeg har det svært
Jeg er nødt til at få det ud
Jeg magter det ikke
Hjælp mig!!

"Du er en fucking lesbisk kvinde- og klimaaktivist"

Elevsamtale som håndværk

Skab et trygt rum baseret på gensidig respekt og nysgerrighed

Samtaleforløbet:

- ✓ Bygges op omkring et fælles tredje - et samtaleark, en opgave eller aktivitet
- ✓ Skab overblik - klart indholdsprogram på papir eller tavle
- ✓ Gennemgå indhold, formål og tidsramme (hvor længe mødet maksimalt varer)
- ✓ Søg efter elevens accept
- ✓ Giv mulighed for at benytte exit strategier
- ✓ Vend tilbage til programmet og vis, hvor langt I er efter hver opgave eller aktivitet
- ✓ Afslut mødet med en mini-evaluering og lav aftaler for næste møde

Indhold

Mål

Elevsamtaler bør afføde handlinger, som der følges op på

DET ET VIGTIGT DU ER HER

AFDÆKNING AF ÅRSAGER TIL SKOLEFRAVÆR SAMTALEARK - ELEV

NAVN: _____

KLASSE: _____

DATO: _____

ANSVARLIG: _____

ÅRSAGER TIL SKOLEFRAVÆR

DER ER KAN VÆRE FLERE GODE GRUNDE TIL SKOLEFRAVÆR, OG DEM
VIL VI FØRSØGE, AT BLIVE KLOGERE PÅ GENNEM 3 SPØRGEARK.

Når jeg ikke er i skole, er det fordi	Sæt X	Ja	Nej
Jeg holder fri			
Jeg har brug for at lade op			
Det er bedre at være hjemme			
Jeg er sammen med andre online			
Jeg mødes med andre uden for hjemmet			
Jeg føler mig syg			
Jeg har ondt i maven eller har kvalme			
Jeg har ondt i hovedet			
Jeg er kommet for sent i seng			
Jeg sover dårligt om natten			
Jeg har været online om natten			
Det er svært ved at stå op om morgenen			
Det er for svært at komme afsted			
Transporten til og fra skole gør det svært			
Det er svært at være væk fra mine forældre			
Jeg har mange bekymringer			
Jeg er bange for, at få det dårligt i skolen			

ÅRSAGER TIL SKOLEFRAVÆR

Det er svært at være i skole pga. ...	Sæt X	Ja	Nej
Uro eller larm i klassen			
Der er hård tone i klassen eller mobning			
Frikvartererne			
Oplevelsen af at være uden for eller alene			
Man skal fremlægge foran klassen			
Man skal deltage i prøver			
Man skal arbejde sammen med andre			
Lærerne			
Andre elever i klassen			
Andre elever på skolen			
Vikarer			
Forventninger om klare sig godt fagligt/gode karakterer			
Det er svært at få eller bede om hjælp			
Det faglige er svært			
Det faglige er for nemt			
Der skal laves lektier			
Risikoen for at lave fejl			
Risikoen for at få skæld ud			

ÅRSAGER TIL SKOLEFRAVÆR

Deltagelse i skolen og fritidsaktiviteter	Sæt X	Ja	Nej
Følger du med i timerne?			
Deltager du i de faglige aktiviteter i klassen?			
Drømmer du dig andre steder hen i timerne?			
Laver du andre ting i timerne end det lærerne siger I skal?			
Rækker du hånden og siger noget i timerne?			
Svarer du lærerens spørgsmål?			
Har du svært ved, at komme i gang med opgaverne?			
Er der nogen timer, du arbejder bedre i end andre?			
Kan du bedst lide at arbejde alene			
Kan du lide at arbejde med makker			
Kan du lide at arbejde i grupper			
Beder du om hjælp, hvis noget er svært?			
Er du sammen med nogen fra klassen i frikvartererne?			
Har du venner i klassen?			
Deltager du i klassearrangementer uden for skolen som f.eks. fødselsdage osv.			
Ses du med nogen fra klassen uden for skoletiden?			
Har du venner, som du ses med i fritiden?			
Går du til noget sport eller andre fritidsaktiviteter?			
Deltager du i familiearrangementer?			
Kan du lide at gøre ting sammen med din familie?			

FORDELE OG ULEMPER VED AT KOMME I SKOLE

Fordele ved at være hjemme	Fordele ved at være i skolen
Ulemper ved at være hjemme	Ulemper ved at være i skolen

Hvad kalder vi problemerne?	Hvilke problemer giver fraværet?

Hvordan arbejder vi med det?

"DET ER VIGTIGT DU ER HER – AFTALE"

Overordnede mål:

Delmål:

Delmål:

Delmål:

Følgende er aftalt:

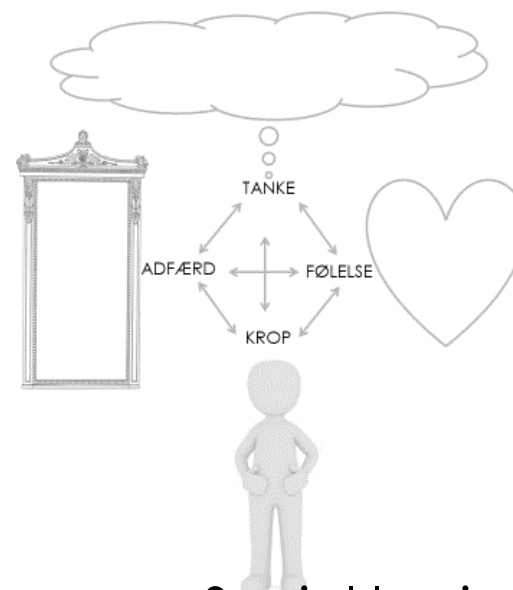
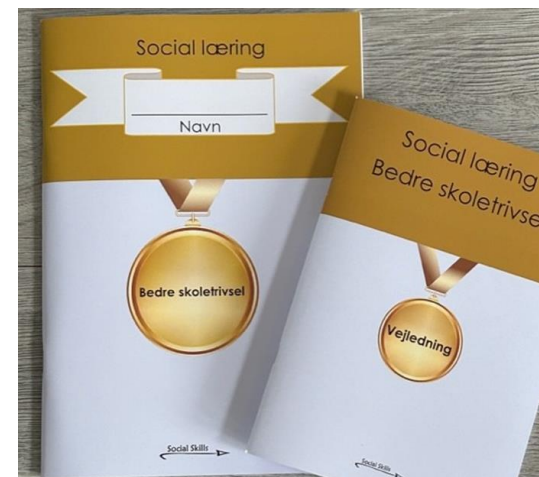
Evaluerings af aftalen:

Elev underskrift

Lærer/pædagog

Elevinddragelse → NO SIZE FIT'S ALL!!

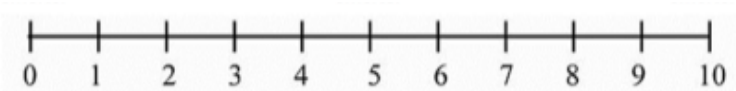
- Afdækning af skolefraværet
- Afdækning af sansepåvirkning
- Følelsepåvirkning og kropslige symptomer
- Kognitiv diamant + Detektivtænkning
- Måltrapper + Detaljetjek
- Måleinstrumenter
- Sikkerhedsaftaler og Exit strategier
- Sociale færdigheder

Kroppens signaler

1. Sætning om de signaler du mærker, når du har det svært

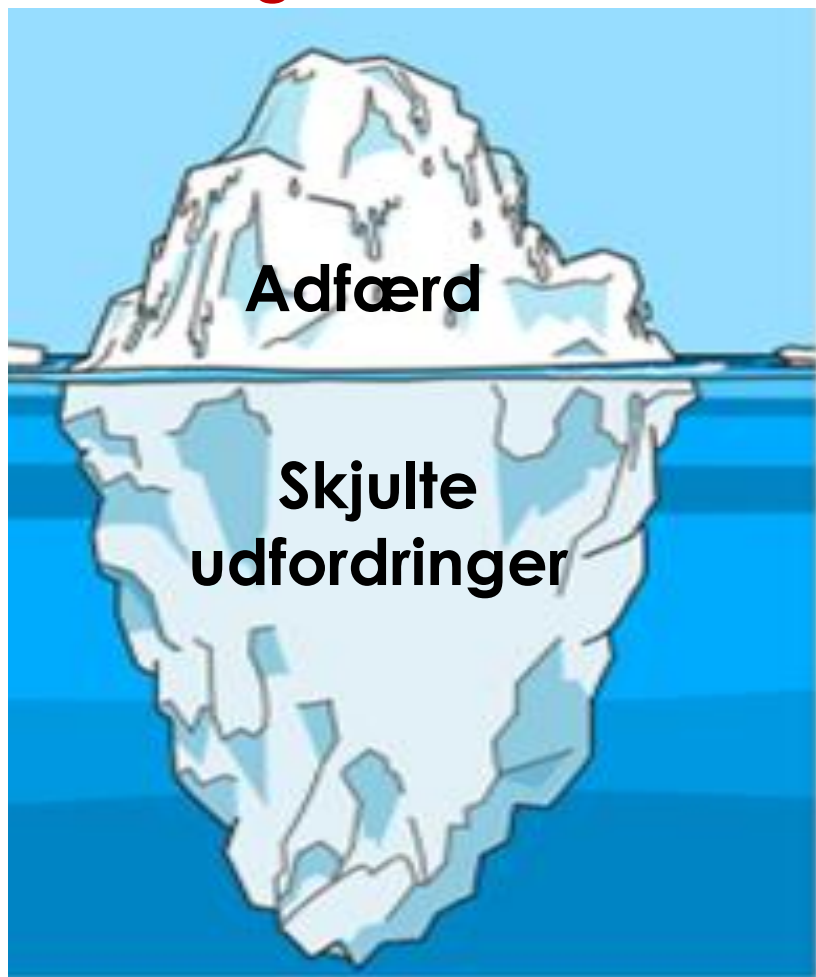
Signaler i hovedet Hovedpine Tørhed i munden Ubehag i halsen Øget spyt Svimmelhed Varme ører Sammenbidte tænder Tårer på vej Rødmen Andet:	Signaler i brystet Trykken for brystet Vejtræknings- besvær Kvalme Hurtig vejtrækning Hjertebanken Andet:
Signaler i armene Svedige håndflader Kolde hænder Rystende hænder Svedige armhuler Knyttede hænder Spændte arme Spændte skuldre Andet:	Signaler i maven Uro i maven "Hård" mave "Tynd" mave Ondt i maven Bobler i maven Trang til at tisse Trang til at spise/sult Andet:
Signaler i benene Uro i benene Snurren i benene Andet:	Gele i benene Trang til at løbe væk Trang til at sidde Hoppende knæskaller Andet:

Komplekst skolefravær kræver komplekse løsninger

Skolefravær er et fælles anliggende

Når løsningen er at blive væk

Det lange seje træk

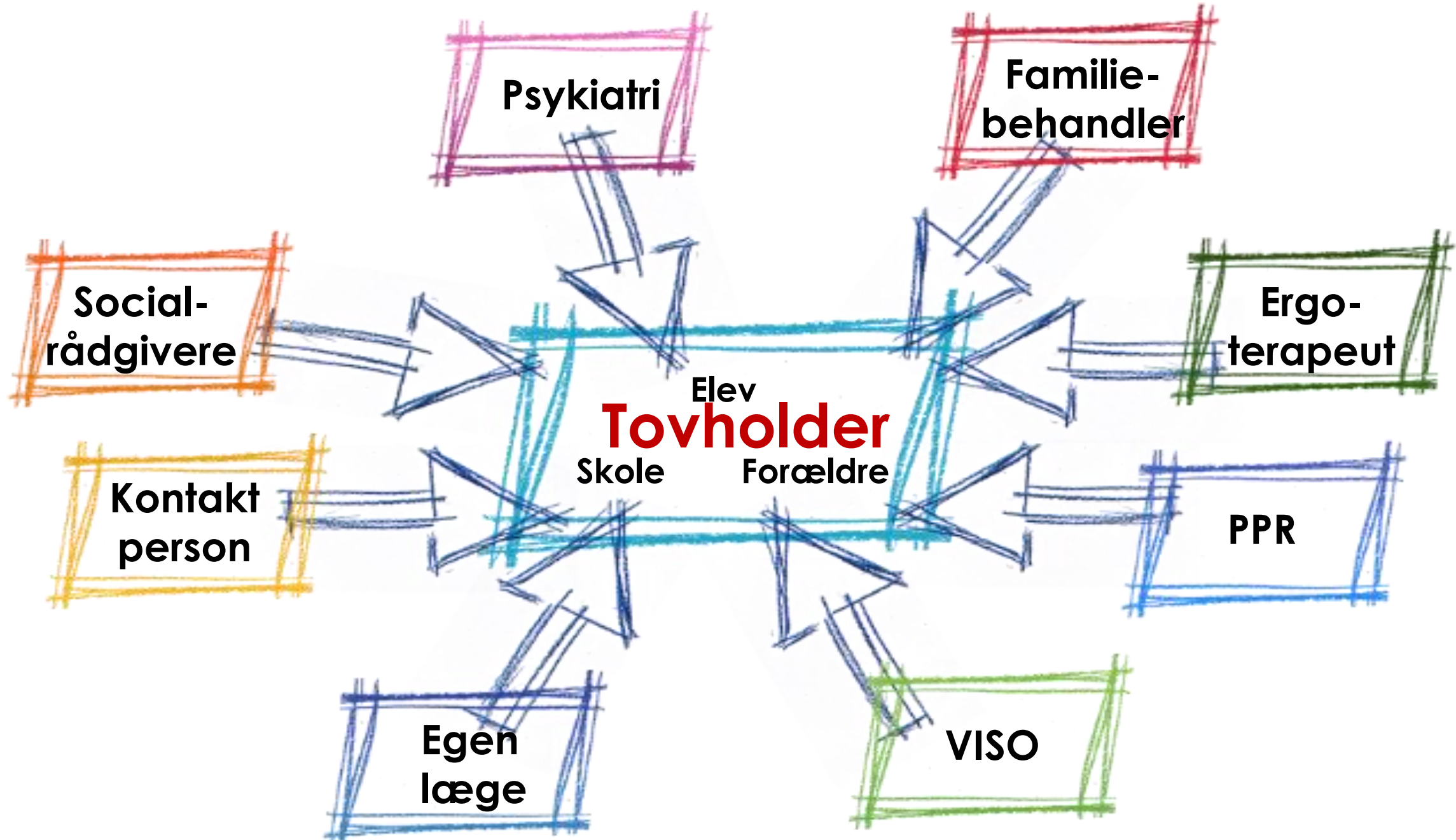
Virksomme fraværsindsatser

- Individuel tilpasset forløb med afsæt i barnets perspektiv
- Tæt samarbejde med forældre
- Skoletilbud med undervisning af høj kvalitet og gode relationer

- Fælles forståelse/retning og tilgang
- Systematisk samarbejde/koordinering af indsatser på tværs af aktører

Komplekst tværprofessionelt samarbejde – en processuel tilgang

Det komplekse tværprofessionelle samarbejde og koordinering
Kan lykkes gennem en processuel tilgang hvor:

Timing is everything!!

- ❑ Tiltag koordineres med afsæt i en fælles problemforståelse
- ❑ Tiltag der sættes i gang sideløbende
- ❑ Tiltag der komplementerer det, der allerede er igangsat
- ❑ Tiltag der justeres løbende

